

**СОФИЯ – ГРАД НА ТВОРЧЕСКАТА
ИКОНОМИКА
СОФИЯ- ТВОРЧЕСКИ ГРАД НА
КИНОТО НА ЮНЕСКО**

Д-Р ДИАНА АНДРЕЕВА - ПОПЙОРДАНОВА

ДОЦ. Д-Р БИЛЯНА ТОМОВА

Обсерватория по икономика на културата

Столична Община

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Данните от изследването очертават София като национален център на културните и творчески индустрии. Основните показатели за икономическата значимост на изкуствата, културните и творчески индустрии, културното наследство и културния туризъм – **добавена стойност по факторни разходи, заети, оборот, брой организации, преки чужди инвестиции** - **показват концентрация между 52% до 99% в града**. Тези числа дават основание да наречем София – град на творческата икономика, или още по-точно би било наименованието „творческа София“.

КУЛТУРНА ПОЛИТИКА - РЕЗУЛТАТИ

Стратегия „София – творческа столица“

**София- творчески град на киното на
ЮНЕСКО**

Стратегия „Творчески град на киното“

НА ЕВРОПЕЙСКО НИВО

През последното десетилетие развитието и стимулирането на изкуствата, културните и творчески индустрии се превърна в един от приоритетите на Европейския съюз, като те станаха неделима част от Европейските стратегически документи –

"Лисабонска стратегия",

"Зелена книга за отключване потенциала на културните и творческите индустрии",

"Европа 2020".

Културните и творческите индустрии все повече се приемат не само като самостоятелен икономически сектор с голям потенциал за развитие, но и като важен фактор за икономически растеж.

МЕТОД НА КАРТОГРАФИРАНЕТО

При търсенето на нов модел за обхват и остойносттаване на културните дейности се появи и разви инструментариумът на *картографирането* – метод за измерване чрез количествена оценка на творческия сектор чрез индикатори, характерни за класическата икономика и статистика.

МЕТОД НА КАРТОГРАФИРАНЕТО

- Този подход се оказва изключително успешен за културата, защото позволява:
- да се разширят познанията за потенциала на отделните културни дейности,
- културата да придобие възможност за инвестиционни измерения чрез прилагане на бизнес модели за управление и финансиране;
- да се изграждат политики, основани на доказателства, включително и за разпределението на средства.

МЕТОД НА КАРТОГРАФИРАНЕТО

Или ако трябва да обобщим –

методологията на картографиране се оказа крачка напред в културната статистика, даваща доказателствена база за:

- по-ефективен и ефикасен културен мениджмънт,
- за развитие на бизнес модели, основани на партньорство между икономика и култура,
- за по-добри и работещи проекти, програми, стратегии.

МЕТОД НА КАРТОГРАФИРАНЕТО

- Съвсем естествено, тези възможности доведоха през последното десетилетие до бум от програми, политики и стратегии за творческите индустрии:
- Великобритания, Германия, Дания, Финландия, Естония, Латвия, Литва и др.,
- както и за градовете Лондон, Берлин, Единбург, Ливърпул, Виена, Париж, Копенхаген и др.

ПОДОБНА ИНФОРМАЦИЯ Е КЛЮЧОВА ЗА:

- **Създаване на стратегия за развитие на културата на национално, регионално и общинско ниво,**
- **Кандидатстване на София в мрежата на творческите градове на ЮНЕСКО**
- **Цялостното ефективно управление, имайки предвид, че културните и творчески индустрии са симбиоза, между културата, бизнеса, образованието, новите технологии.**

ИЗКУСТВА И КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ - ОБХВАТ

1. ИЗКУСТВА И НАСЛЕДСТВО

- Визуални изкуства
- Сценични изкуства
- Културно наследство

2. КУЛТУРНИ ИНДУСТРИИ

- Музикална индустрия
- Книгоиздаване
- Филмова индустрия

- Печатни медии

- Радио, телевизия и нови медии

- Софтуер и видео игри

3. ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ

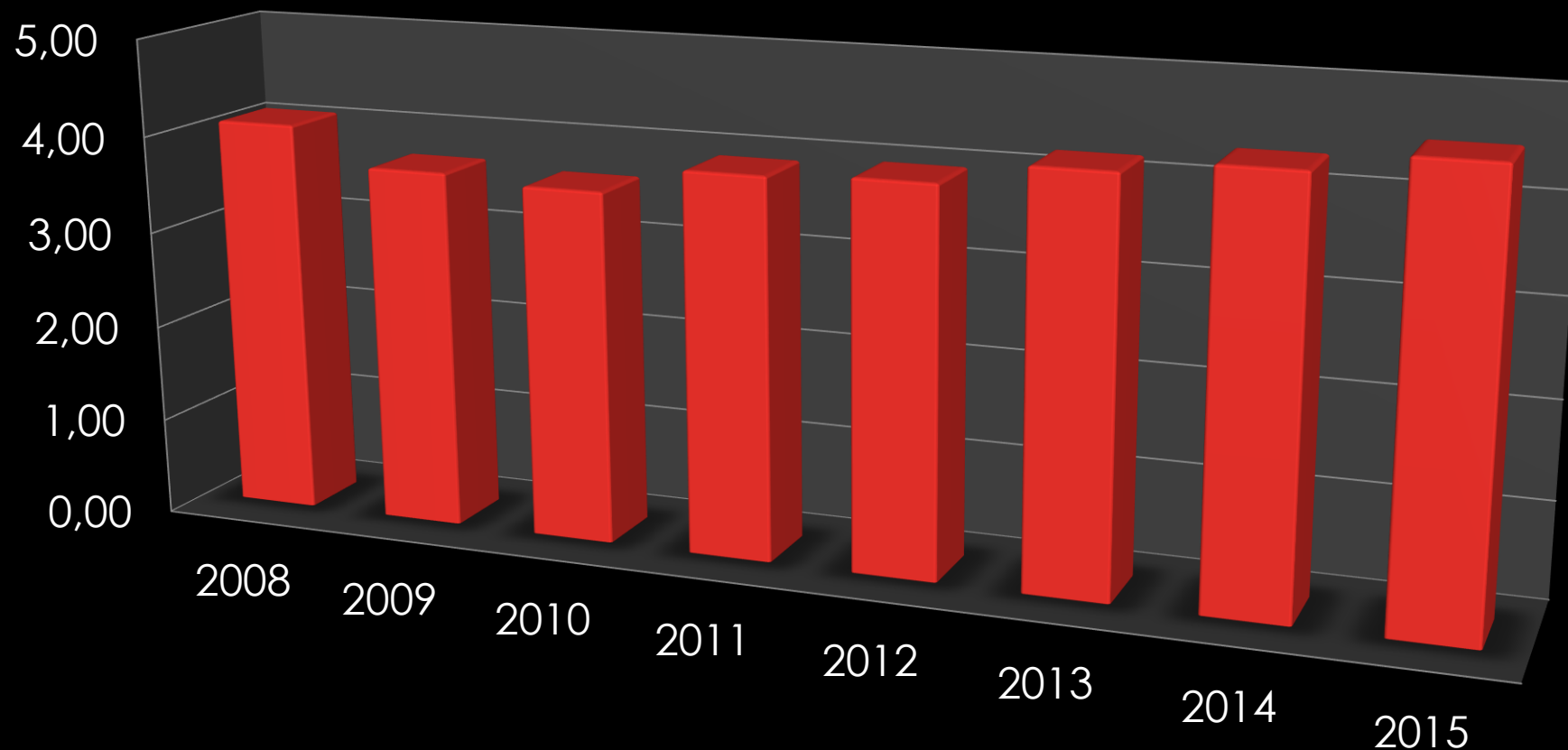
- Дизайн

- Архитектура

- Рекламен пазар

4. КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ добавена стойност по факторни разходи	4,09	3,71	3,64	3,92	3,97	4,20	4,33	4,52

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ,
КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-БЪЛГАРИЯ, СРАВНИТЕЛЕН
АНАЛИЗ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, В %

От 36 икономически сектора по
Номенклатура А38/НСИ/ -
Изкуствата, културните и творческите
индустрии, културното наследство и
културния туризъм са на 8-мо място по
добавена стойност в икономиката на
България/2008-2014/, през 2015 година
– 9-то място.

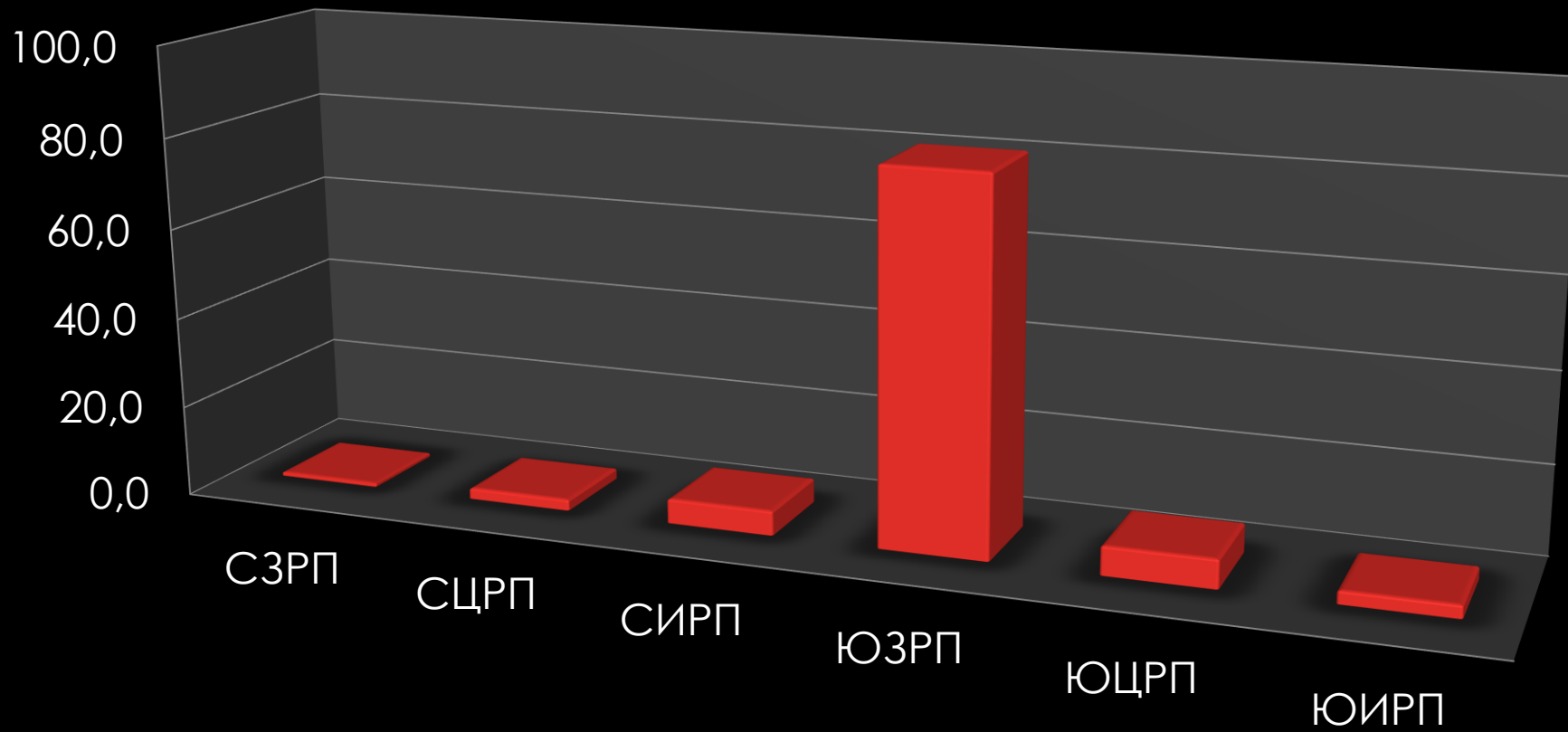
ГРУПА "КУЛТУРА", ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ/2019-2021 Г./

Година	2019	2020	2021
БВП /%/	0,5	0,4	0,4

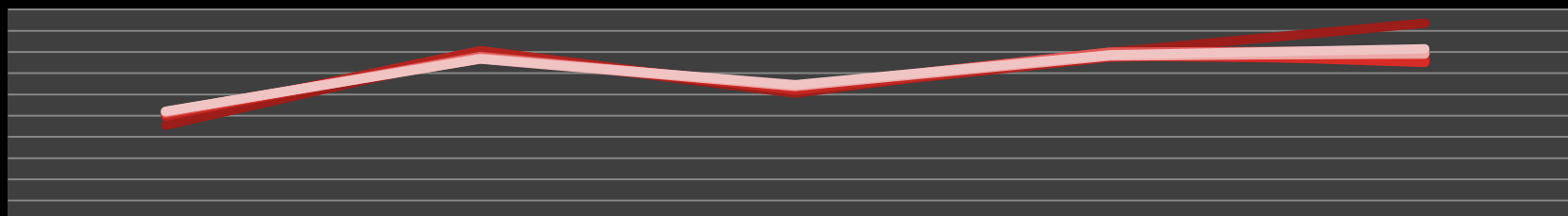
ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И
ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И
КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, ПО СРП,
В %

2015/2008

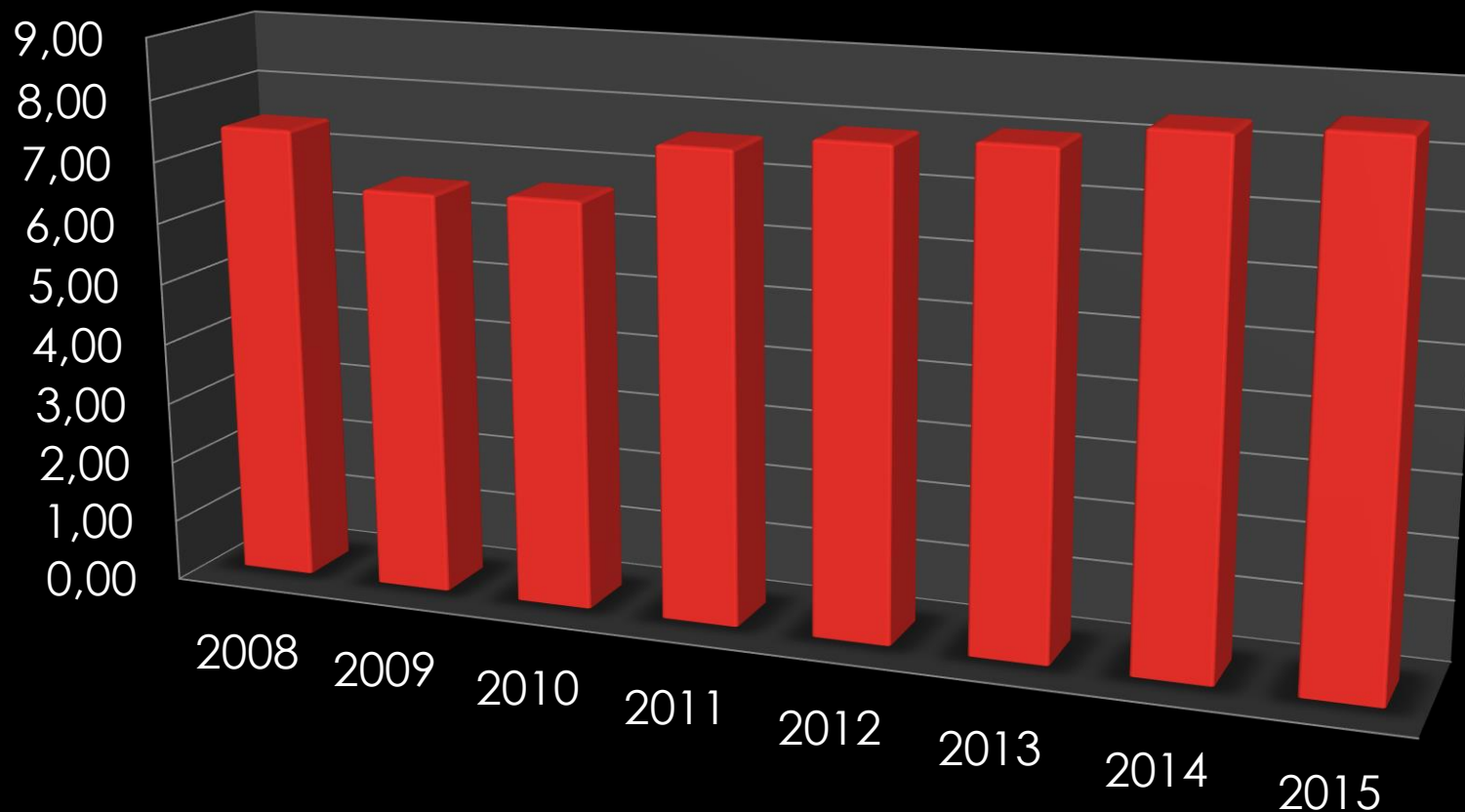
	СЗРП	СЦРП	СИРП	ЮЗРП	ЮЦРП	ЮИРП
■ 2015/2008	0,9	2,5	5,5	81,7	6,6	3,0

ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ- ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА СОФИЯ, В %

	брой организаци и	оборот	заети лица	добавена стойност по факторни разходи	преки чуждестран ни инвестиции
— 2008	45,51%	79,10%	60,54%	79,92%	93,61%
— 2009	49,63%	80,62%	61,80%	77,50%	80,43%
— 2010	50,23%	77,99%	62,40%	78,11%	76,48%
— 2011	51,09%	77,68%	63,41%	79,89%	75,12%
— 2012	51,25%	77,91%	63,70%	79,98%	80,51%
— 2013	51,72%	77,22%	64,18%	78,53%	78,91%
— 2014	51,96%	76,64%	63,92%	78,15%	79,38%
— 2015	51,99%	76,85%	64,62%	78,72%	81,46%

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ЗА СОФИЯ, В %

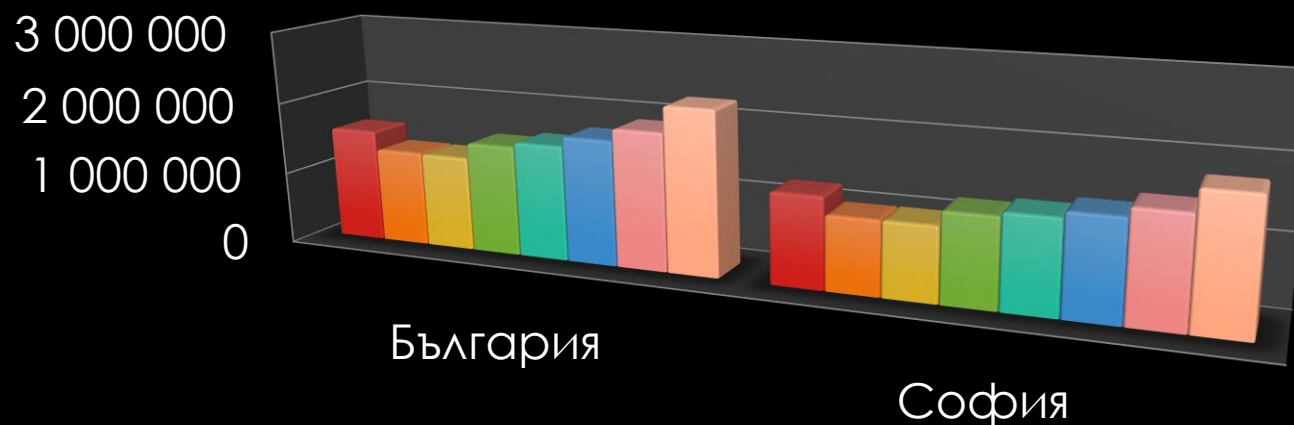

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ добавена стойност по факторни разходи	7,47	6,60	6,67	7,65	7,89	8,01	8,37	8,50

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ
ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-СОФИЯ,
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, В %

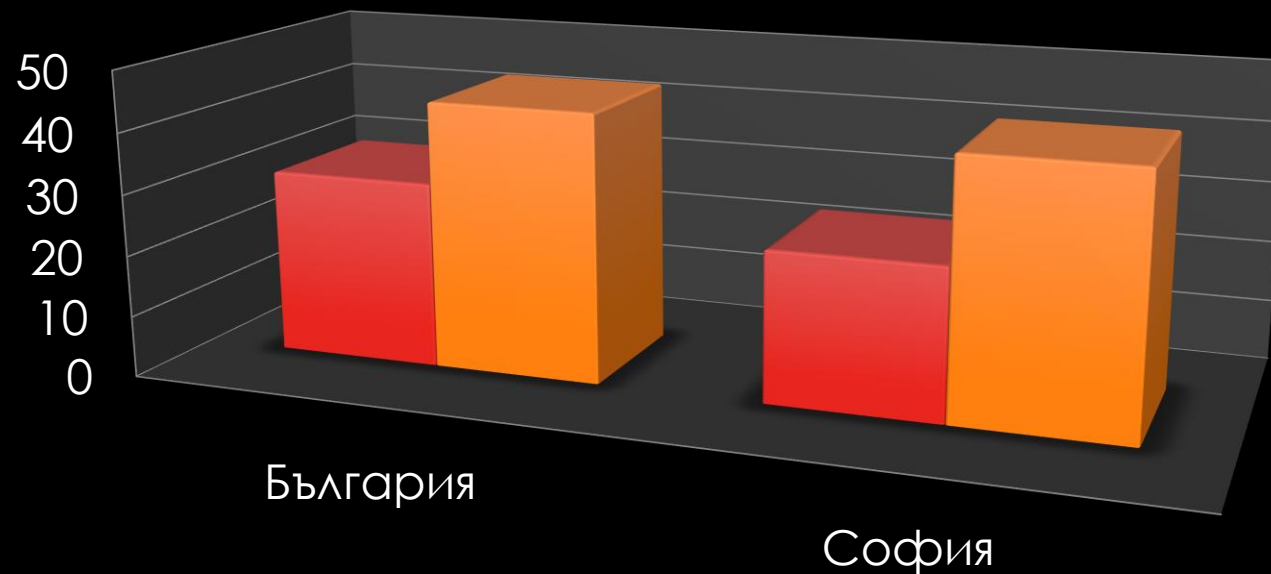
Изкуствата, културните и
творческите индустрии,
културното наследство и
културния туризъм са на 4-то
място по добавена стойност в
икономиката на София

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ- БЪЛГАРИЯ/СОФИЯ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ЗА СОФИЯ, В ХИЛ.ЛВ.

	България	София
■ 2008	1 570 762	1 255 347
■ 2009	1 318 521	1 021 821
■ 2010	1 309 584	1 022 972
■ 2011	1 528 297	1 221 013
■ 2012	1 595 696	1 276 238
■ 2013	1 734 689	1 361 673
■ 2014	1 902 314	1 486 712
■ 2015	2 263 327	1 781 692

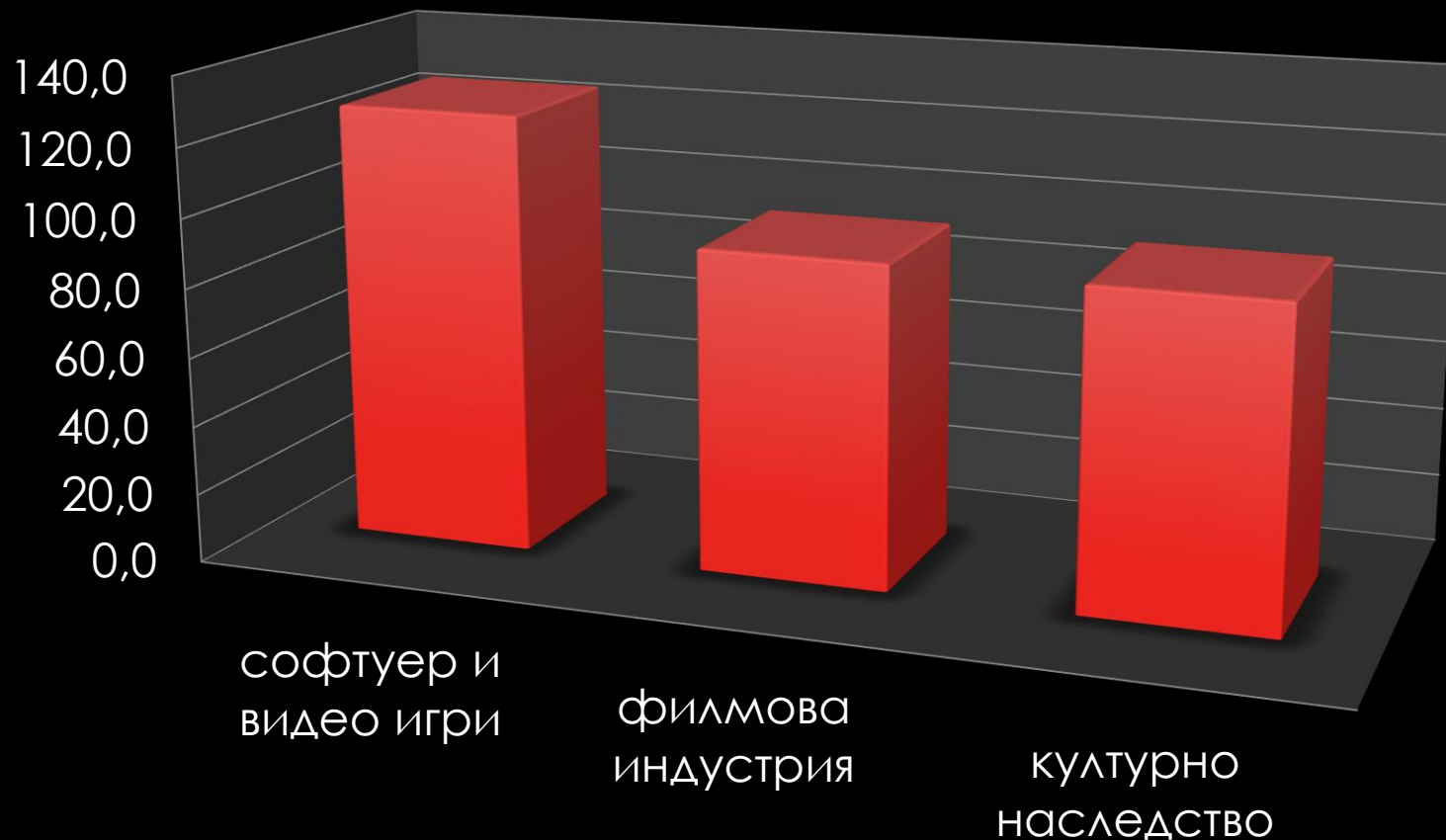
ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ- ПРИРАСТ, БЪЛГАРИЯ/СОФИЯ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)

	България	София
■ всички икономически дейности	31	25
■ изкуства, културни и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм	44	42

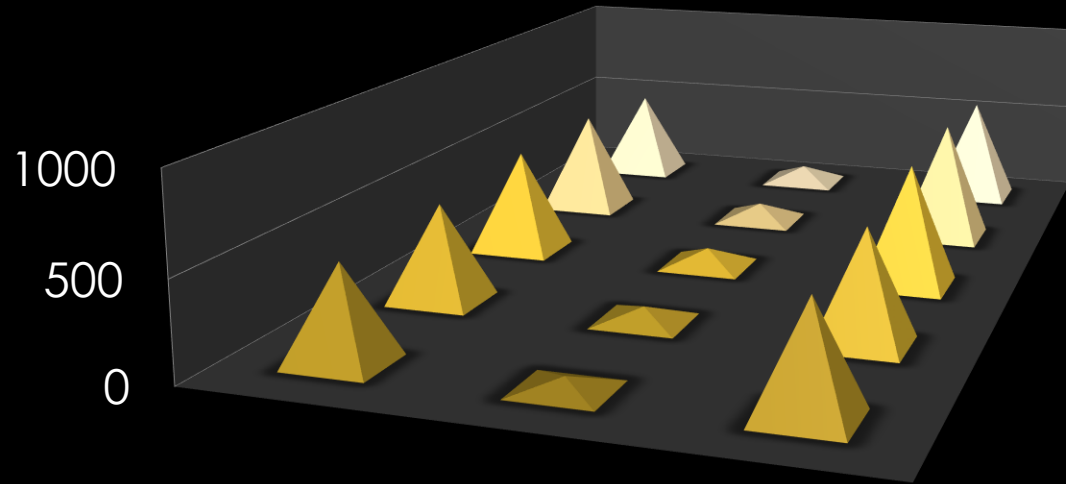

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ- НАЙ – ГОЛЯМ ПРИРАСТ (2015 КЪМ 2008 Г.) (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ЗА СОФИЯ, В %

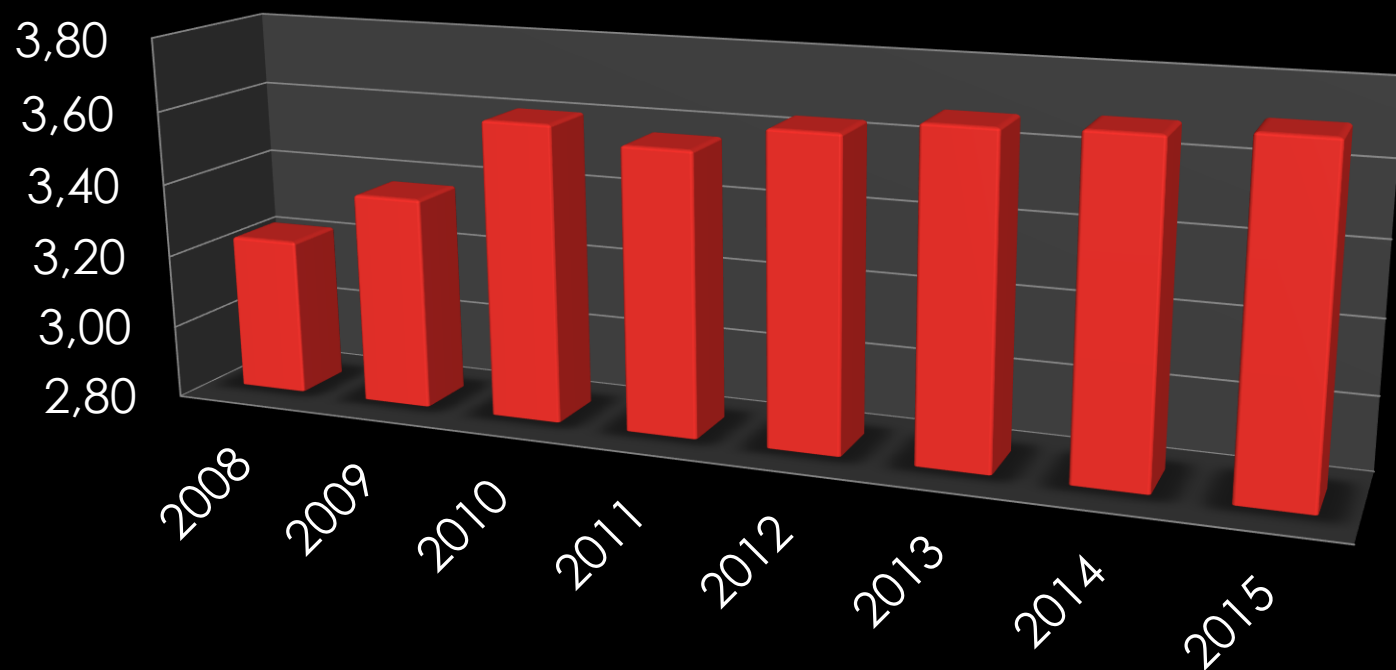
	софтуер и видео игри	филмова индустрия	културно наследство
■ 2015/2008	127,0	93,5	92,3

САТЕЛИТНИ СМЕТКИ НА ТУРИЗМА – УСЛУГИ, СВЪРЗАНИ С КУЛТУРНИ МЕРОПРИЯТИЯ, 2011- 2015, В МЛН.ЛВ.

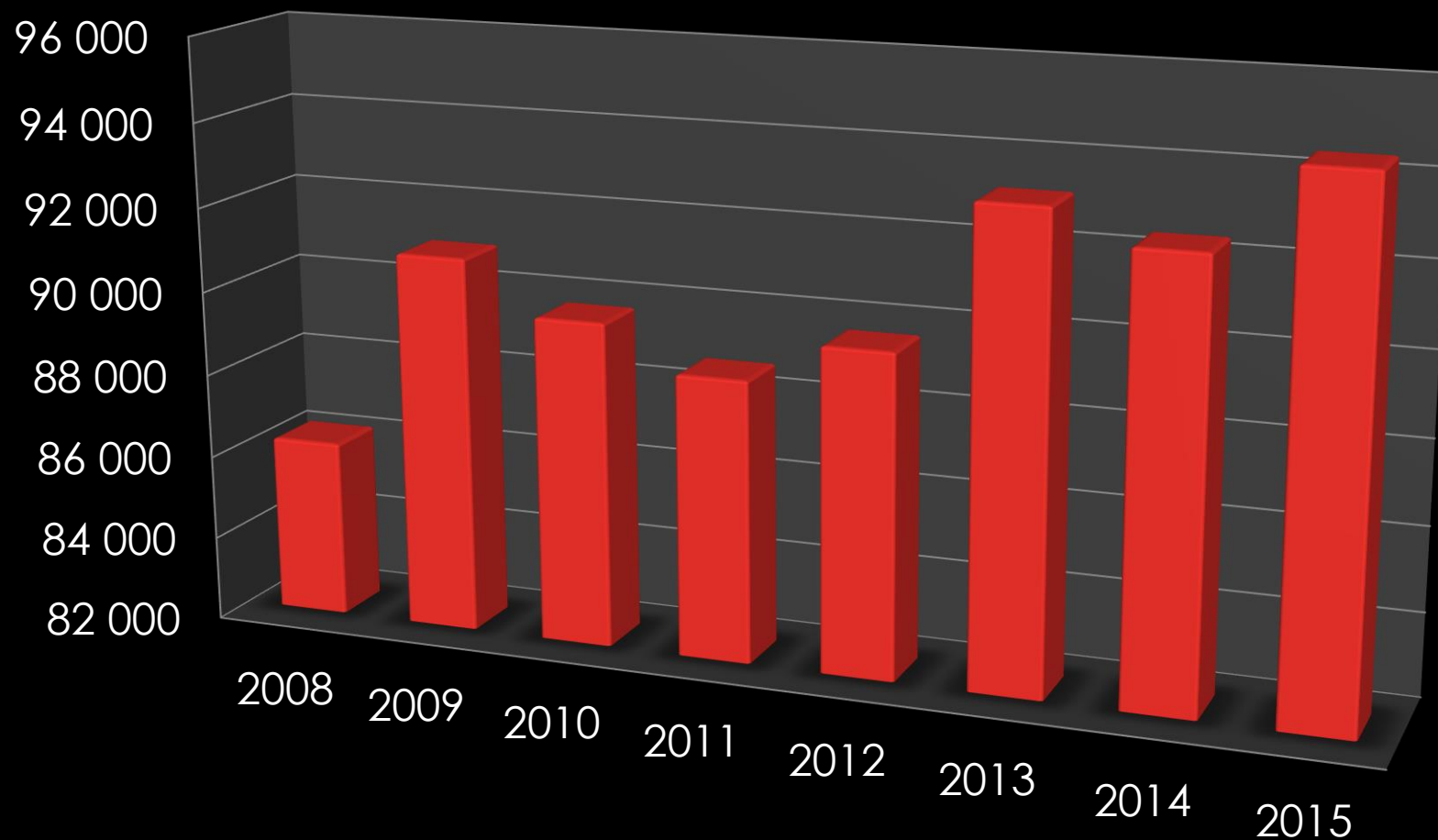
	Разходи за крайно потребление на туристи, нерезиденти по продукти и по категория туристи	Разходи за крайно потребление на туристи, резиденти по продукти, по категория туристи	Разходи за крайно потребление на туристи в страната по продукти и по форми на туризма
■ 2011	491	67	558
■ 2012	506	77	583
■ 2013	545	97	642
■ 2014	545	97	642
■ 2015	480	97	576

ЗАЕТИ – ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ /ОБЩО ЗАЕТИ ВЪВ ВСИЧКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

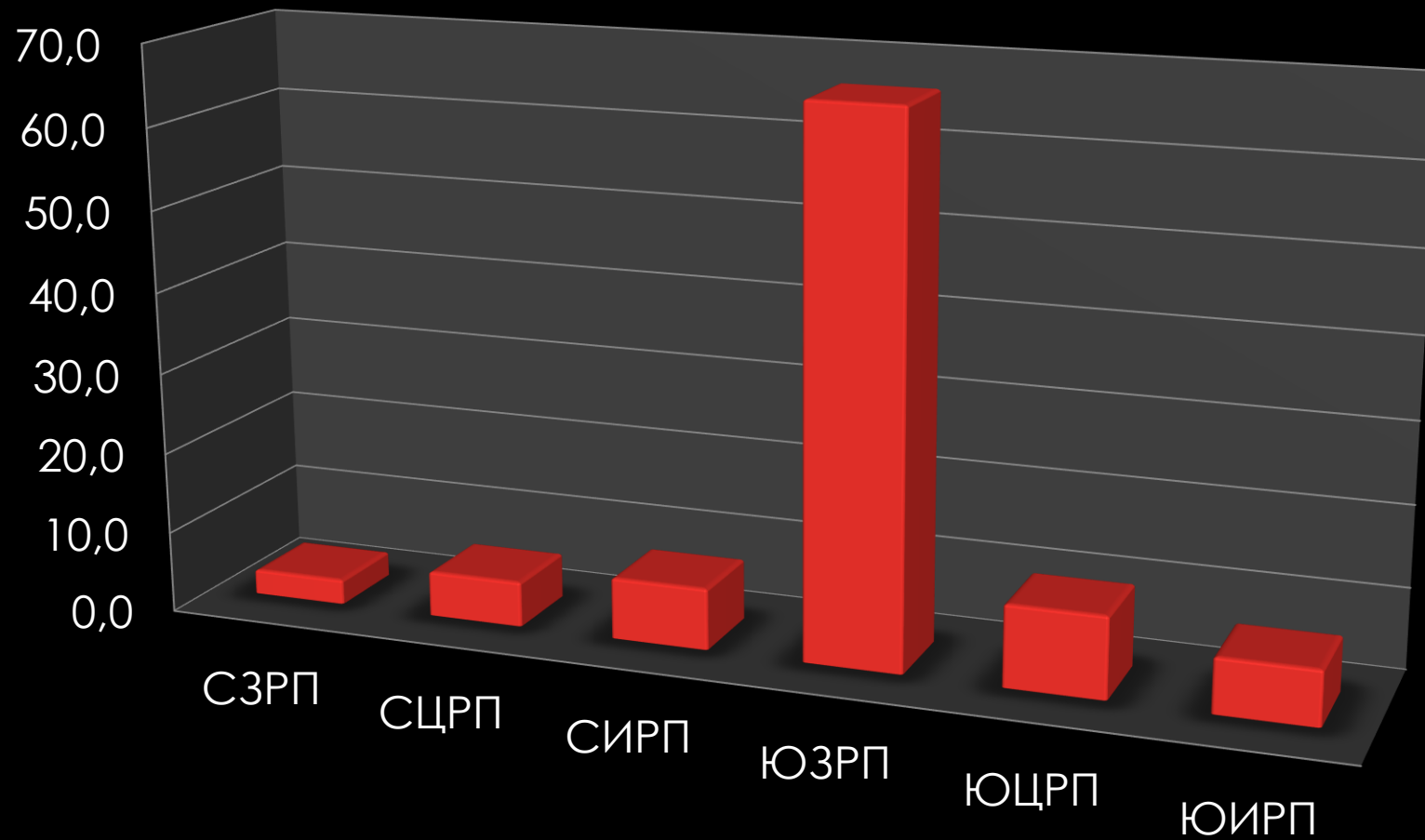
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ заети в изкуства, културни и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм	3,23	3,38	3,61	3,57	3,64	3,68	3,69	3,71

ЗАЕТИ – ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ
ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН
ТУРИЗЪМ /ОБЩО ЗАЕТИ ВЪВ ВСИЧКИ ИКОНОМИЧЕСКИ
ДЕЙНОСТИ, ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

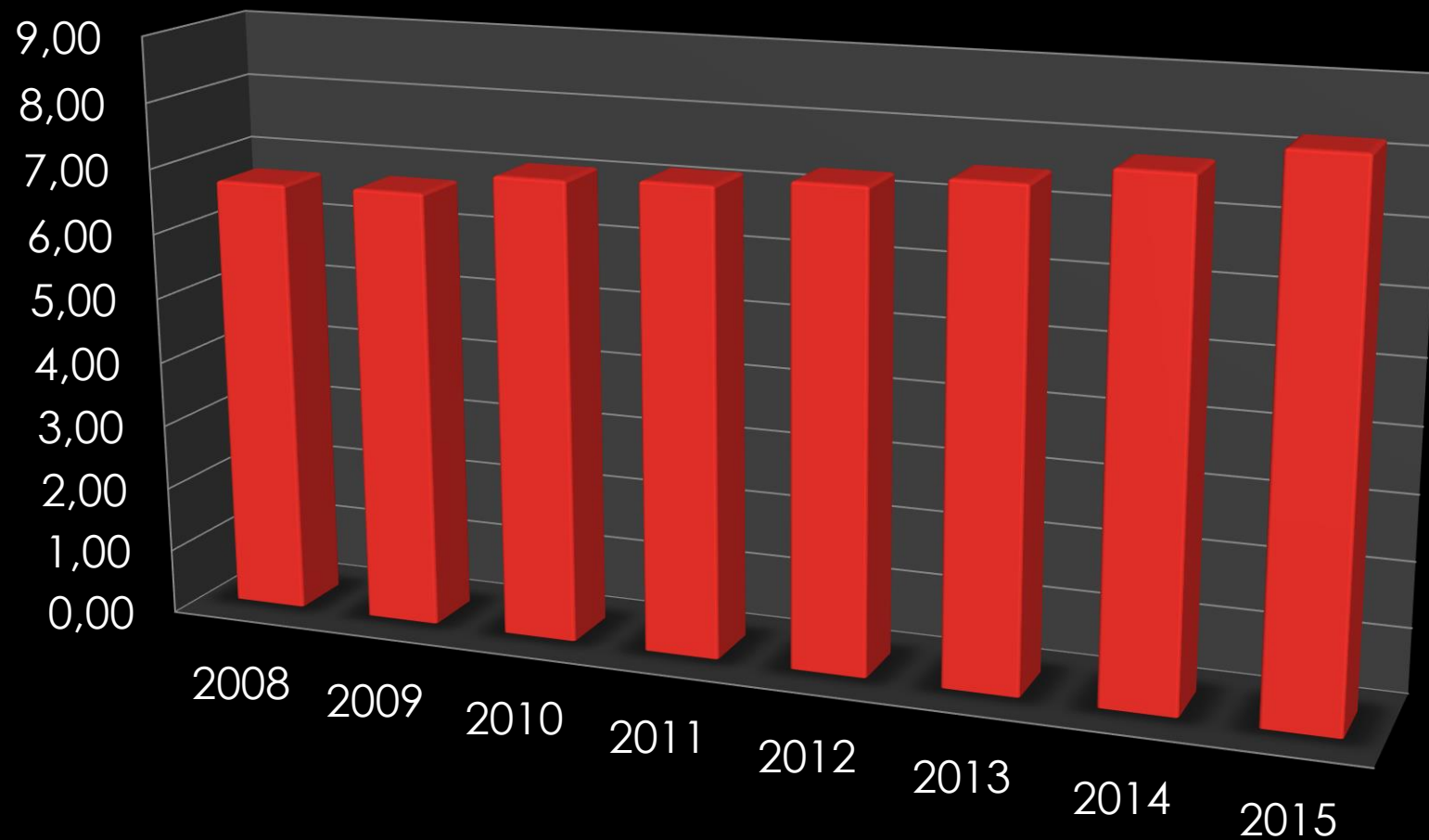
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ България	86 217	90 992	89 758	88 723	89 690	93 198	92 449	94 440

ЗАЕТИ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, ПО СРП, В %

	СЗРП	СЦРП	СИРП	ЮЗРП	ЮЦРП	ЮИРП
■ 2015-2008	3,1	5,6	7,6	66,5	10,1	6,8

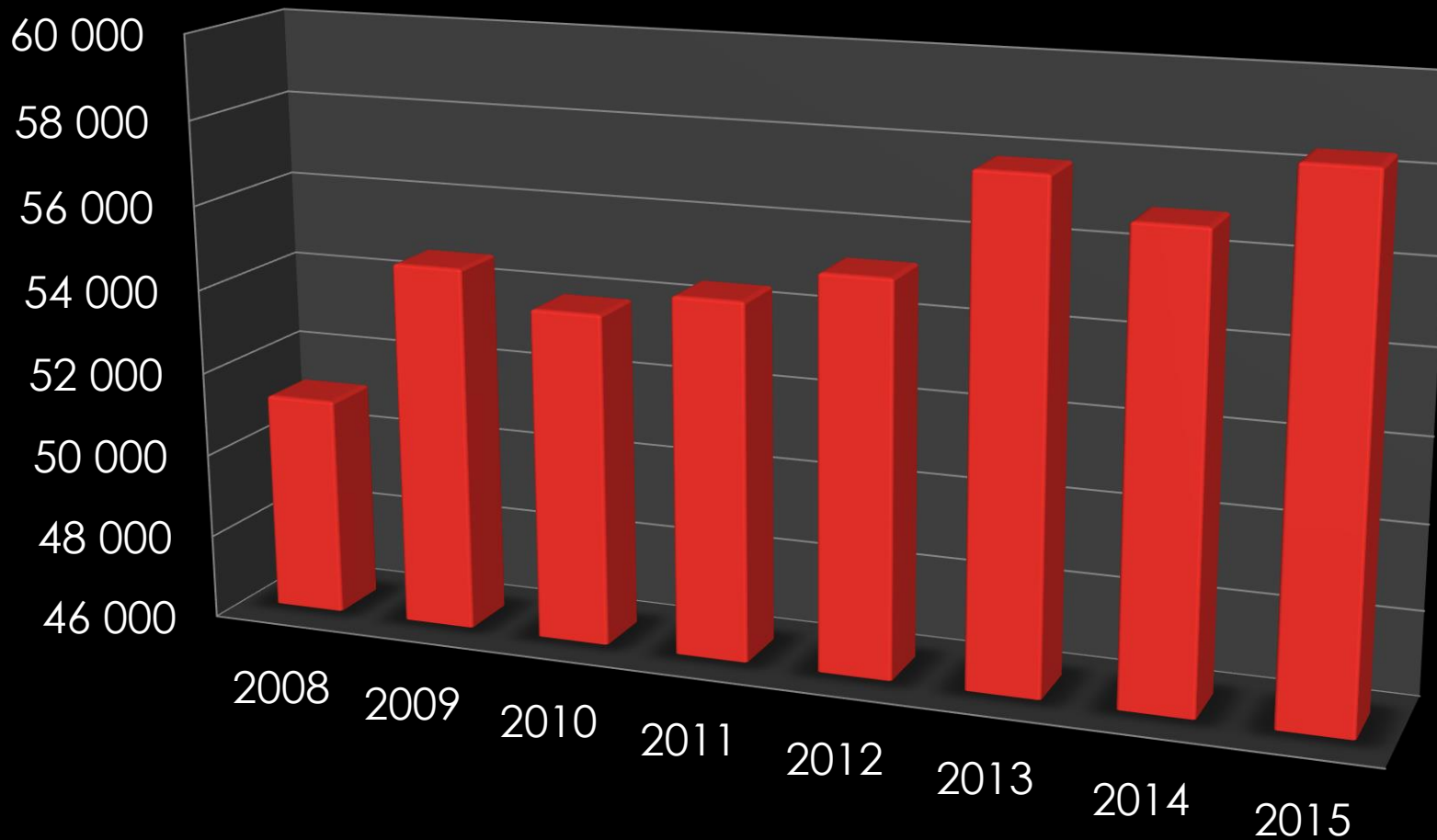
ЗАЕТИ ЛИЦА – ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ
ИНДУСТРИИ
(В Т.Ч. КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)/ОБЩО ЗАЕТИ ЛИЦА ВСИЧКИ
ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, ЗА СОФИЯ, В %

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ В %	6,71	6,74	7,09	7,17	7,32	7,51	7,81	8,23

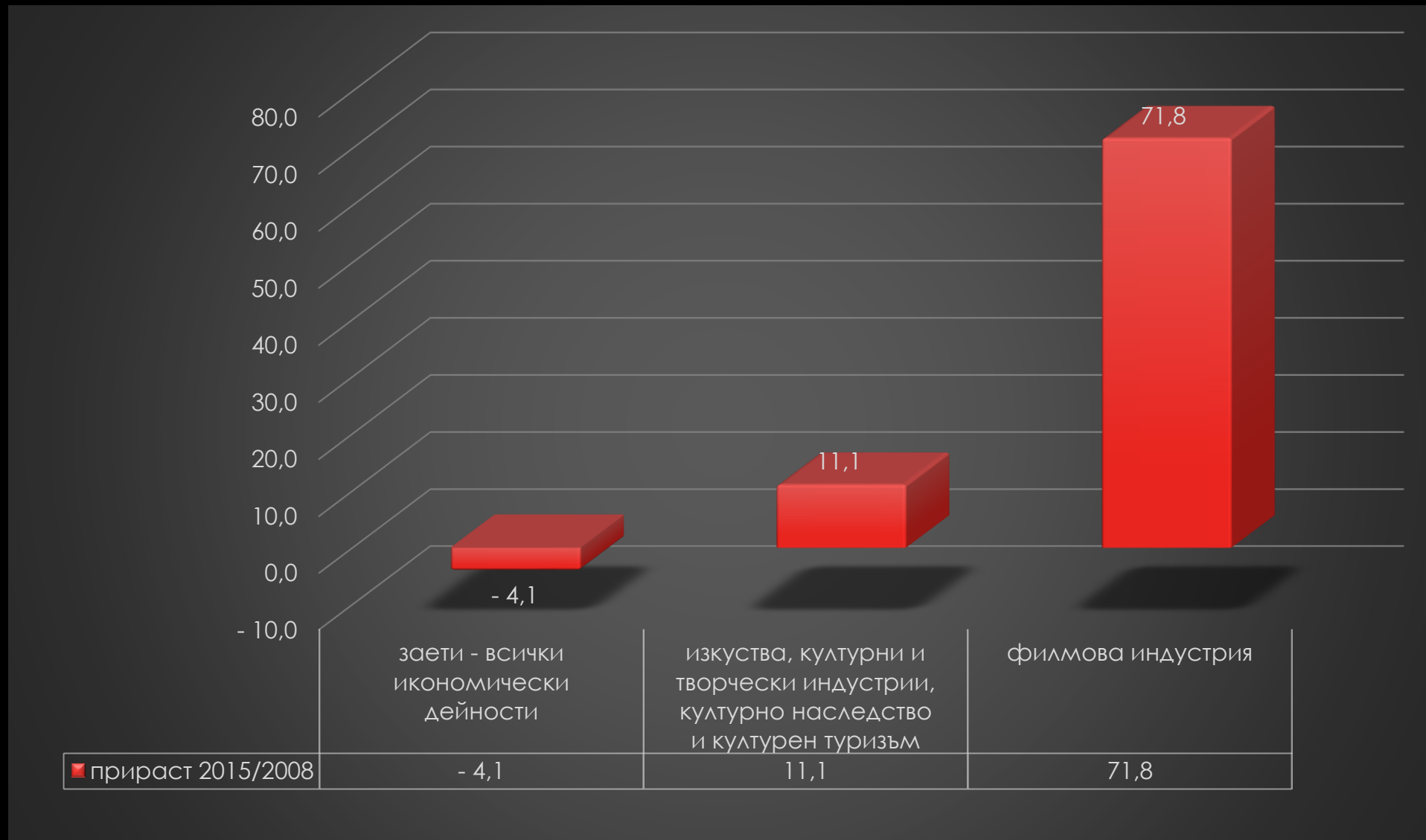

ЗАЕТИ – ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ /ОБЩО ЗАЕТИ ВЪВ ВСИЧКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, ЗА СОФИЯ, В %

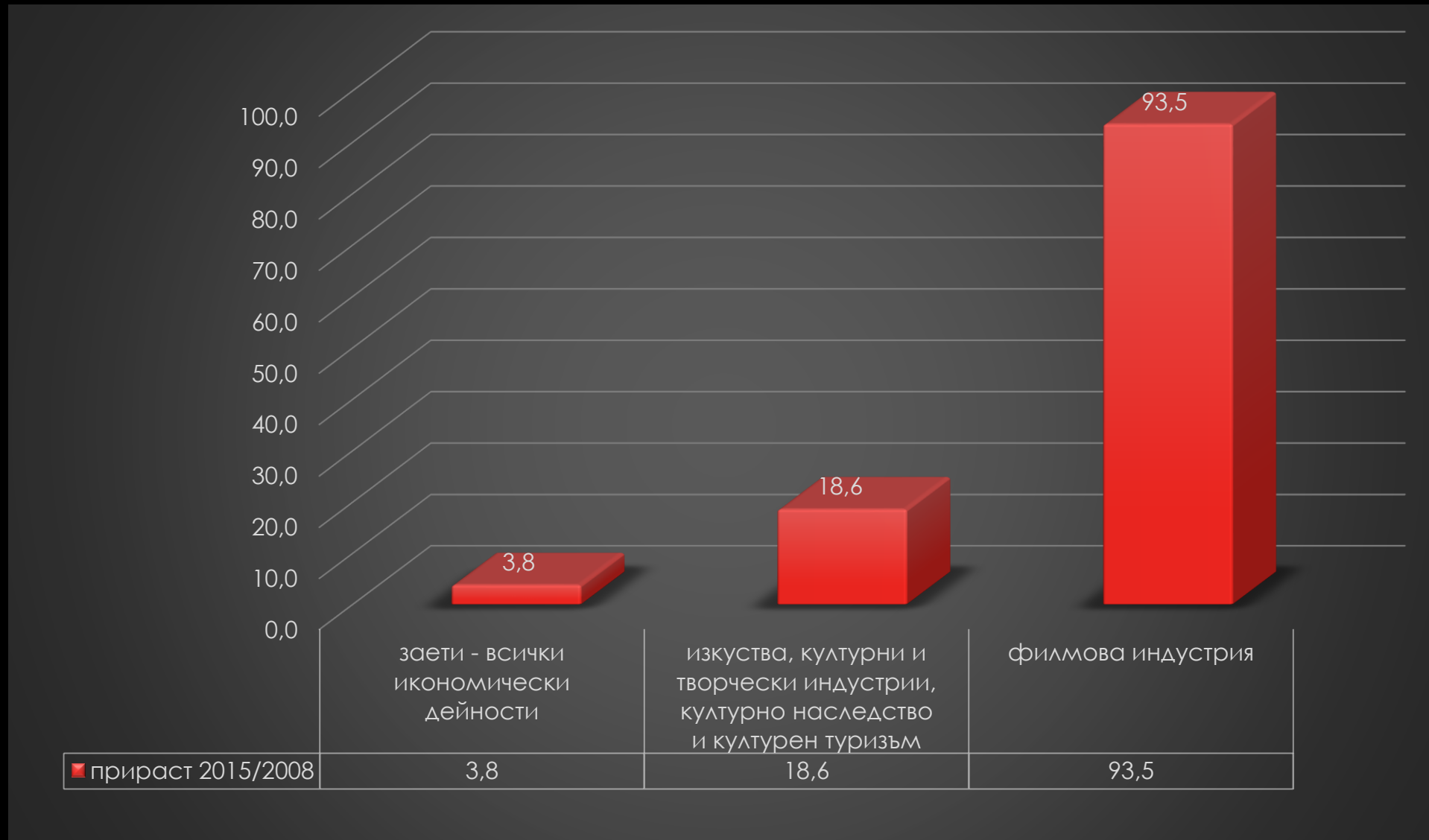

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ София	51 217	54 703	53 907	54 502	55 304	57 839	56 948	58 441

ПРИРАСТ 2015/2008- ЗАЕТИ ЛИЦА-ОБЩО ВСИЧКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ/ФИЛМОВА ИНДУСТРИЯ, ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

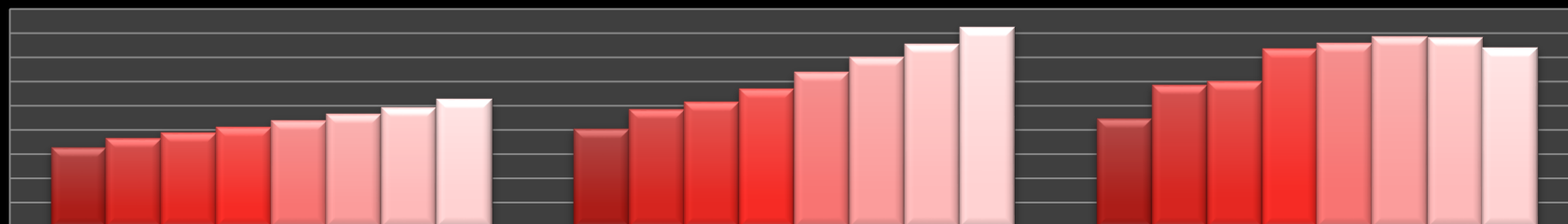

ПРИРАСТ 2015/2008- ЗАЕТИ ЛИЦА-ОБЩО ВСИЧКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ/ФИЛМОВА ИНДУСТРИЯ, ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ) – В Т.Ч. ФИЛМОВАТА ИНДУСТРИЯ, ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, В ЛЕВА

180000
160000
140000
120000
100000
80000
60000
40000
20000

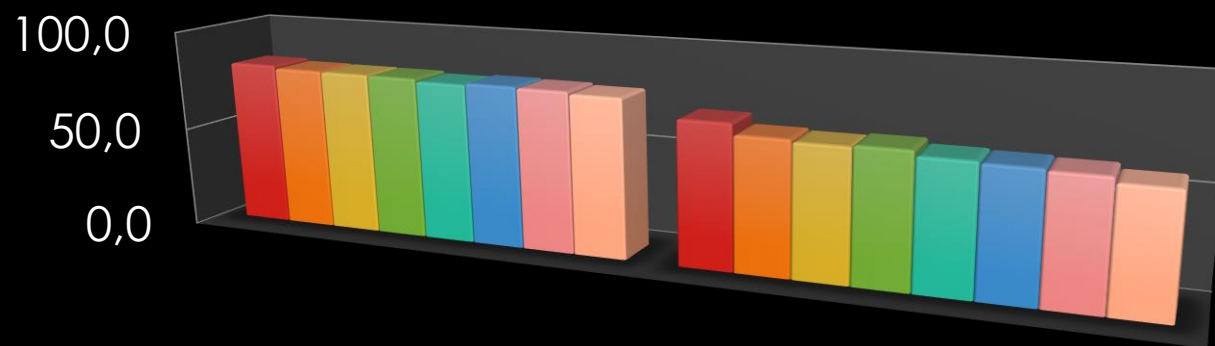

	общо всички икономически дейности	изкуства, културни и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм	филмова индустрия
■ 2008	6 538	8 090	8 911
■ 2009	7 309	9 692	11 665
■ 2010	7 777	10 341	12 033
■ 2011	8 230	11 421	14 700
■ 2012	8 773	12 748	15 150
■ 2013	9 301	13 993	15 727
■ 2014	9 860	15 079	15 636
■ 2015	10 535	16 511	14 797

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ) – В Т.Ч. ФИЛМОВАТА ИНДУСТРИЯ, ЗА СОФИЯ, В ЛЕВА

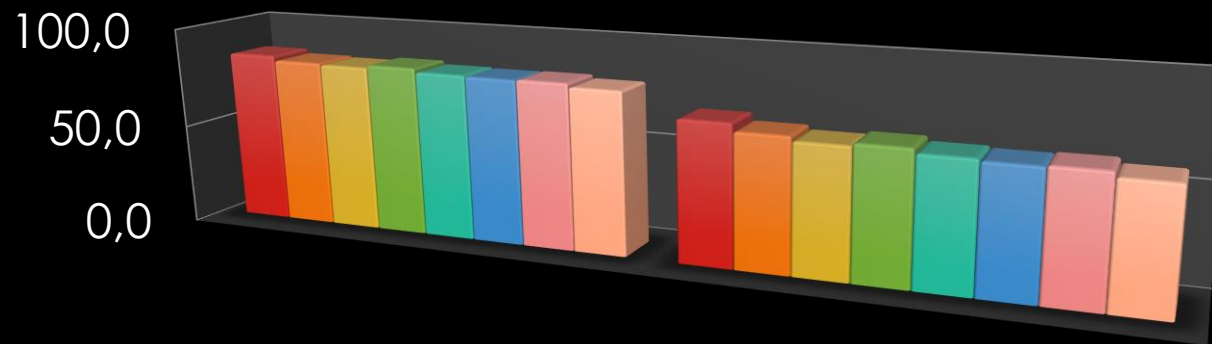
СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА- ЖЕНИ/МЪЖЕ(2015 КЪМ 2008 Г.) (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, В %

	Жени/мъже всички икономически дейности	Жени/мъже изкуства, културни и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм
■ 2008	82,2	71,0
■ 2009	80,9	65,7
■ 2010	80,7	64,7
■ 2011	80,6	65,5
■ 2012	79,4	62,9
■ 2013	80,3	62,2
■ 2014	79,9	61,3
■ 2015	78,8	58,6

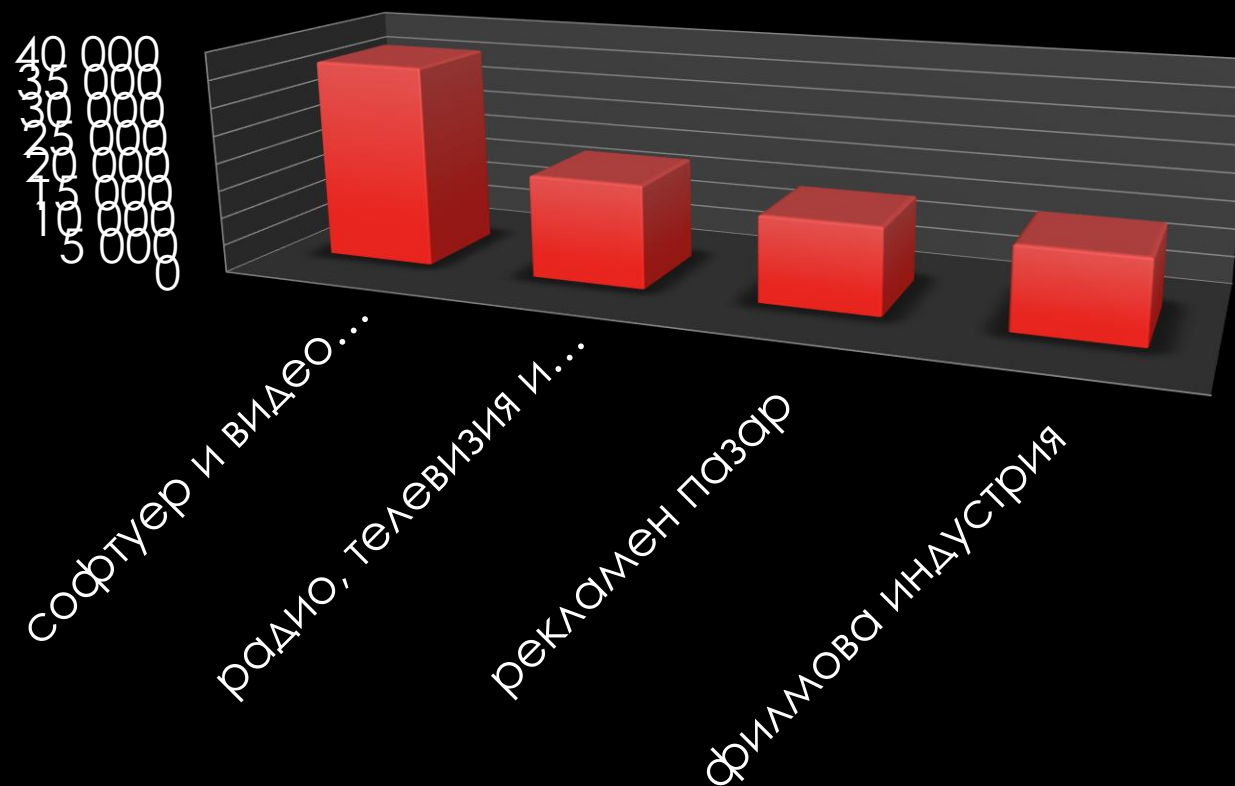

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА- ЖЕНИ/МЪЖЕ(2015 КЪМ 2008 Г.) (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА СОФИЯ, В %

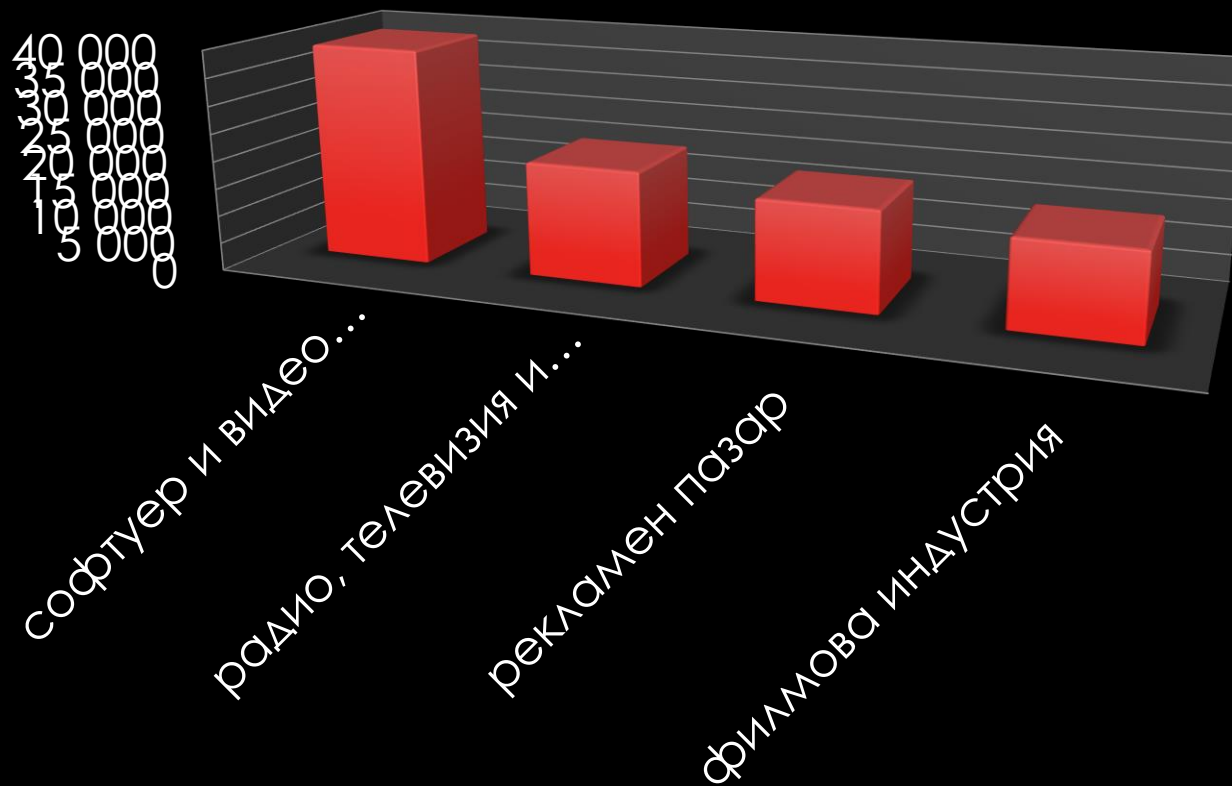
	Жени/мъже всички икономически дейности	Жени/мъже изкуства, културни и творчески индустрии, културно наследство и културен туризъм
■ 2008	85,6	69,7
■ 2009	83,4	65,9
■ 2010	82,9	63,7
■ 2011	84,3	65,0
■ 2012	82,5	62,7
■ 2013	82,2	61,8
■ 2014	82,4	62,3
■ 2015	80,7	59,7

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА- НАЙ – ВИСОК
 ОТНОСИТЕЛЕН РАЗМЕР (2015 КЪМ 2008 Г.)
 (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И
 КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, В ЛЕВА

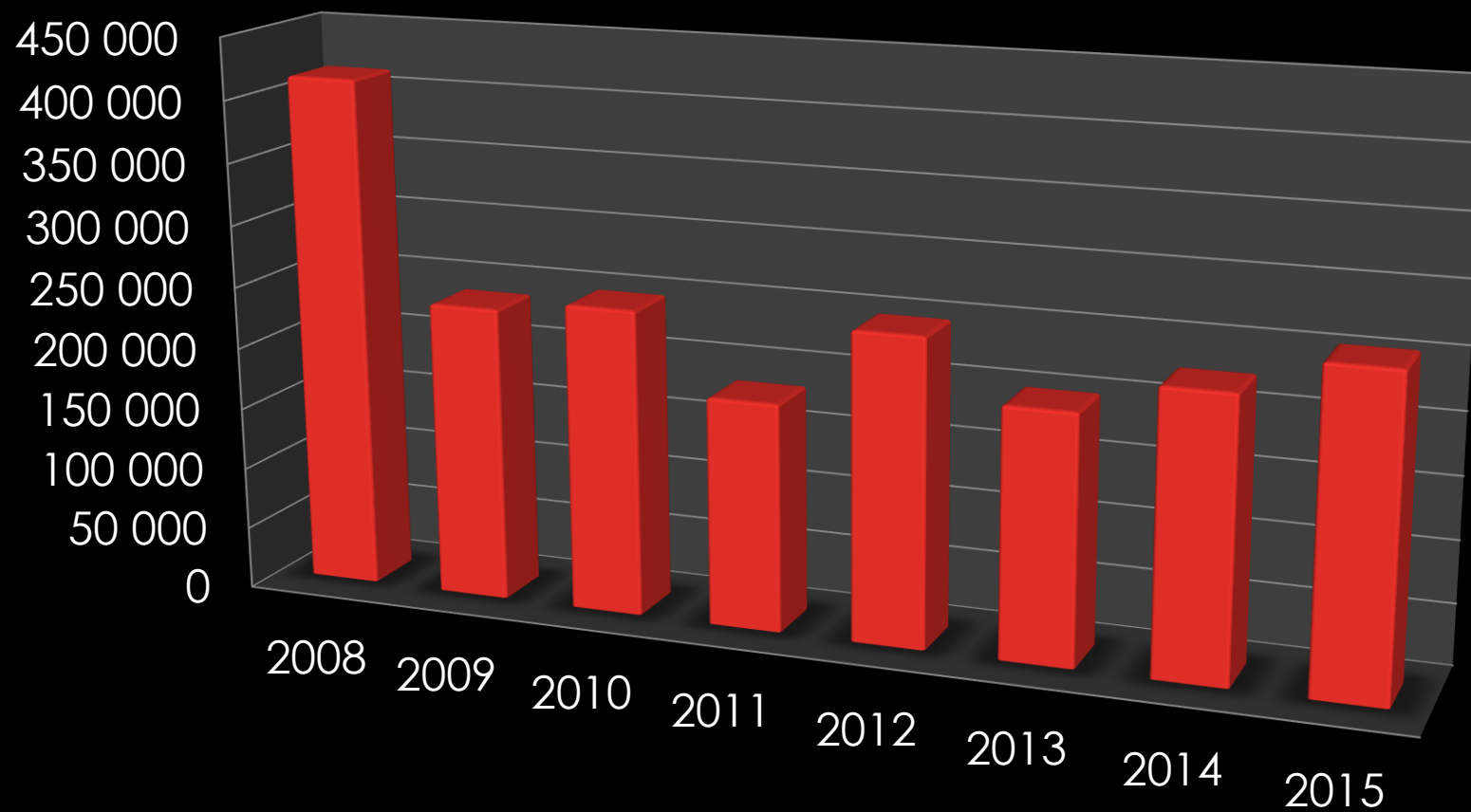
	софтуер и видео игри	радио, телевизия и нови медии	рекламен пазар	филмова индустрия
■ 2015/2008	36 485	18 679	15 516	14 797

СРЕДНА БРУТНА ГОДИШНА ЗАПЛАТА- НАЙ – ВИСОК ОТНОСИТЕЛЕН РАЗМЕР (2015 КЪМ 2008 Г.) (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ЗА СОФИЯ, В ЛЕВА

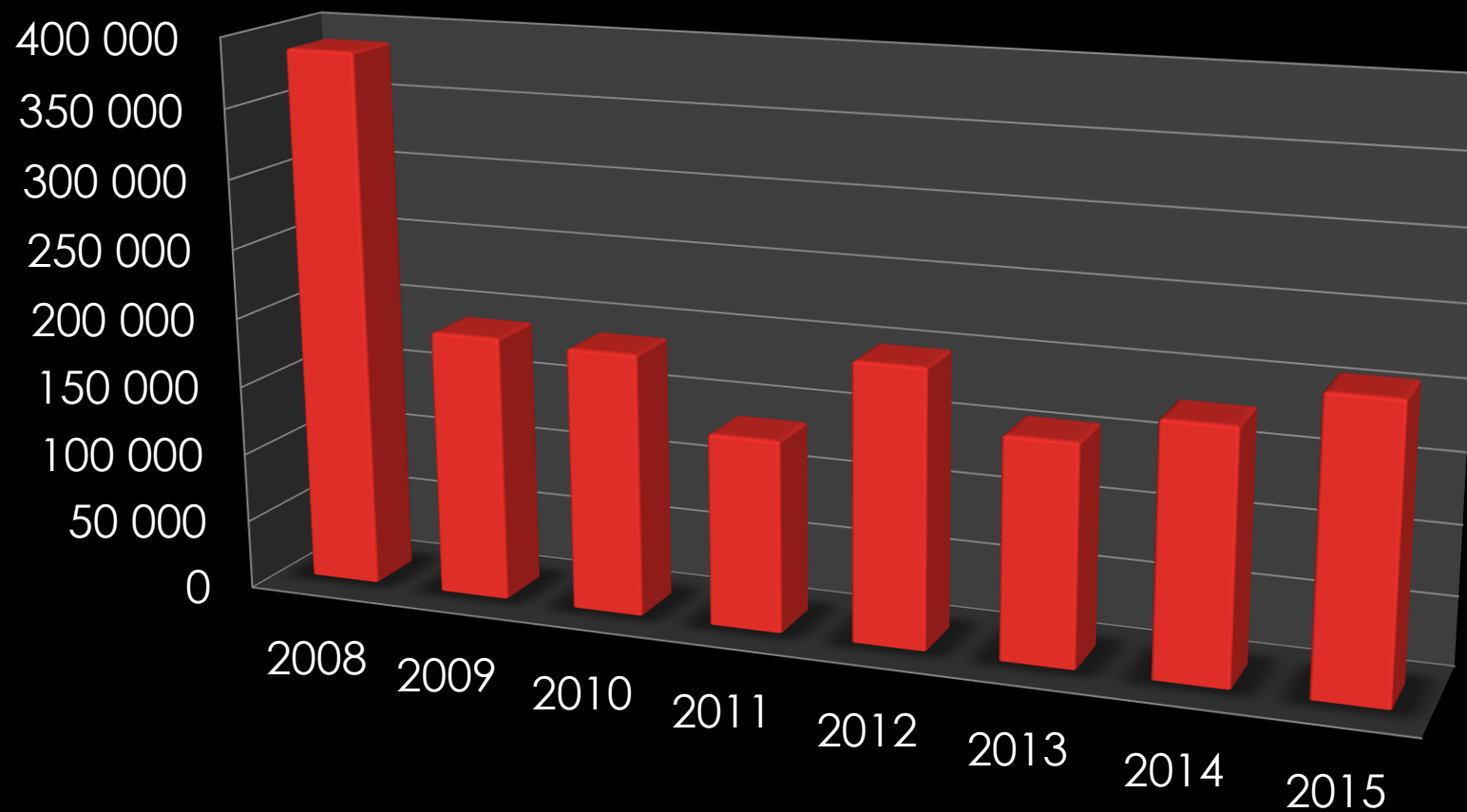
	софтуер и видео игри	радио, телевизия и нови медии	рекламен пазар	филмова индустрия
■ 2015/2008	39 219	20 705	18 043	15 677

ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА БЪЛГАРИЯ, В ХИЛ. ЕВРО

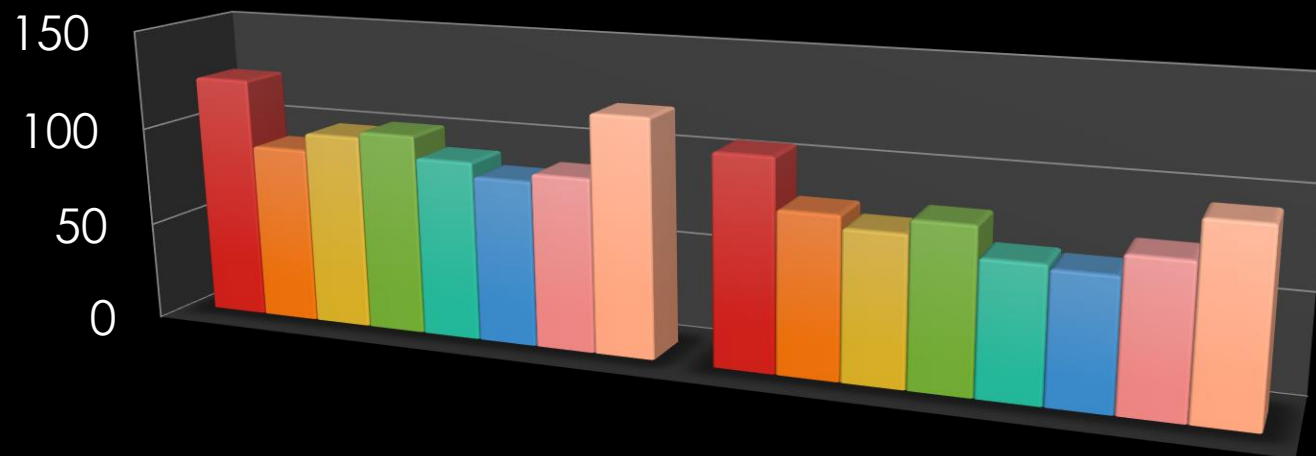
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ Преки чуждестранни инвестиции	414 866	239 224	248 275	184 665	248 569	201 360	227 309	255 832

ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ)-ОБЩО ЗА СОФИЯ, В ХИЛ. ЕВРО

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ Преки чуждестранни инвестиции	388 340	192 404	189 884	138 724	200 121	158 938	180 439	208 399

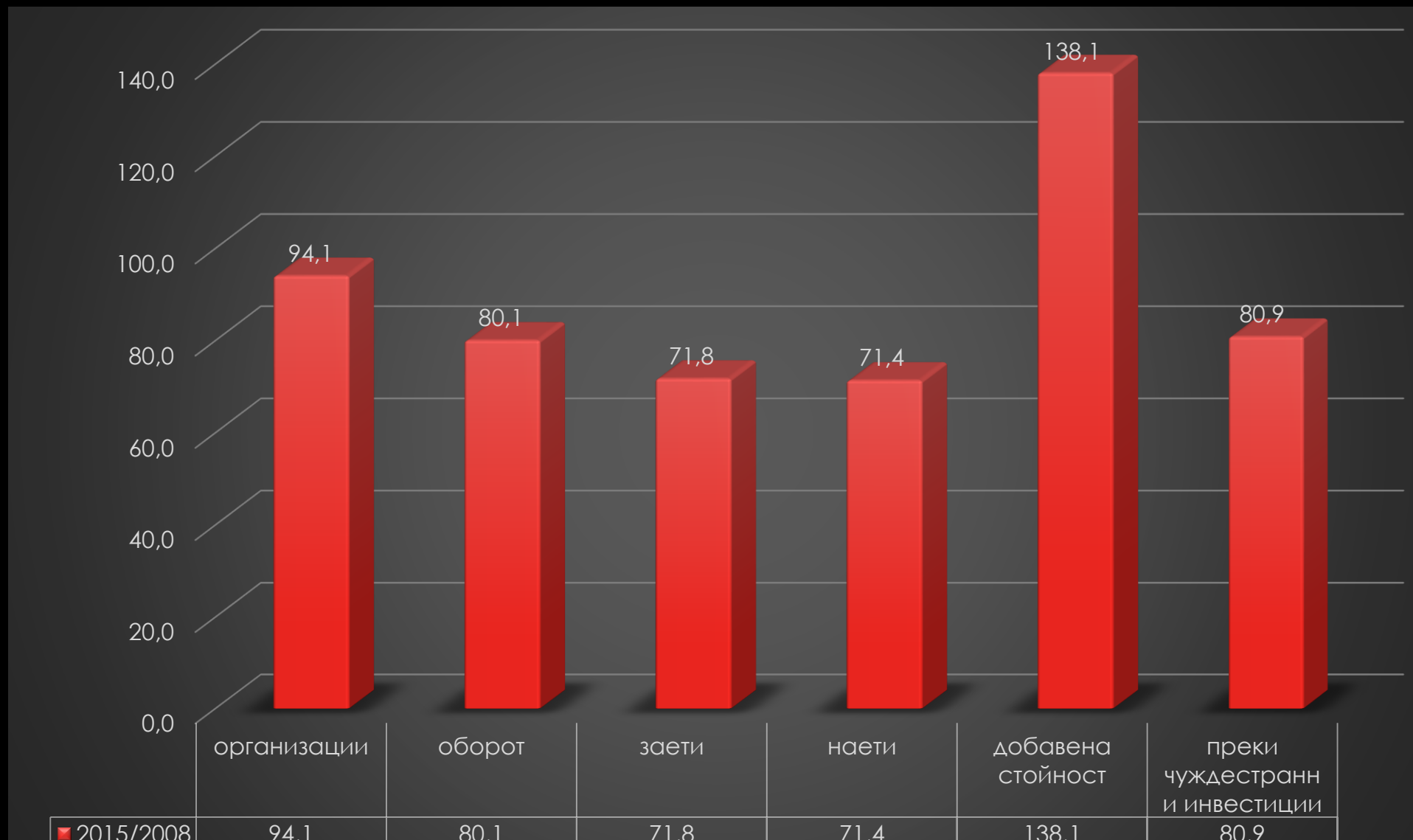
ВНОС/ИЗНОС – 2015/2008 Г. (ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ, КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ), В МЛН.ЛВ

	Внос	Износ
■ 2008	124	106
■ 2009	90	81
■ 2010	99	75
■ 2011	102	82
■ 2012	91	67
■ 2013	84	65
■ 2014	88	75
■ 2015	120	94

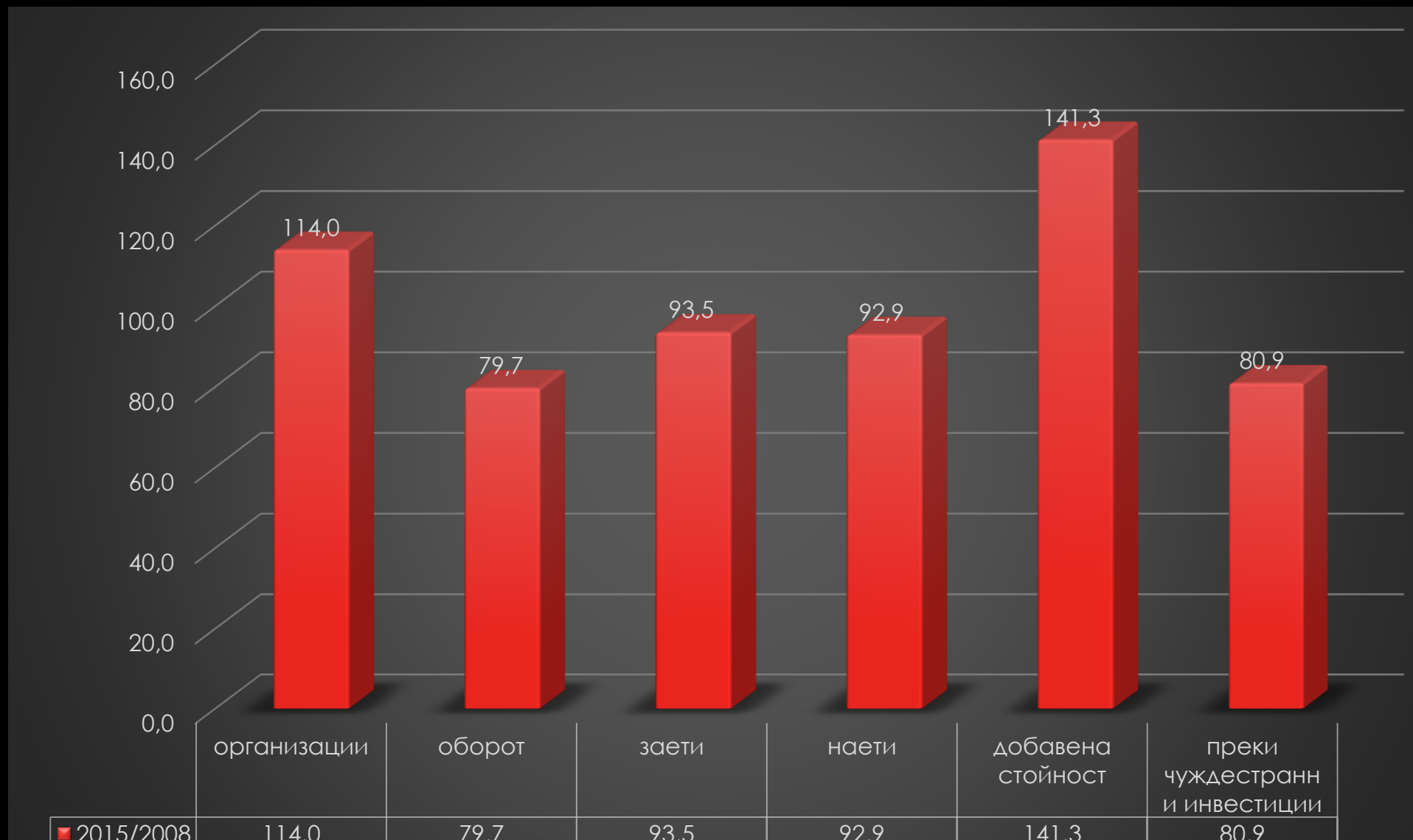

БЪЛГАРСКАТА ФИЛМОВА ИНДУСТРИЯ - ПРИРАСТ(2015/2008) - БЪЛГАРИЯ, В %

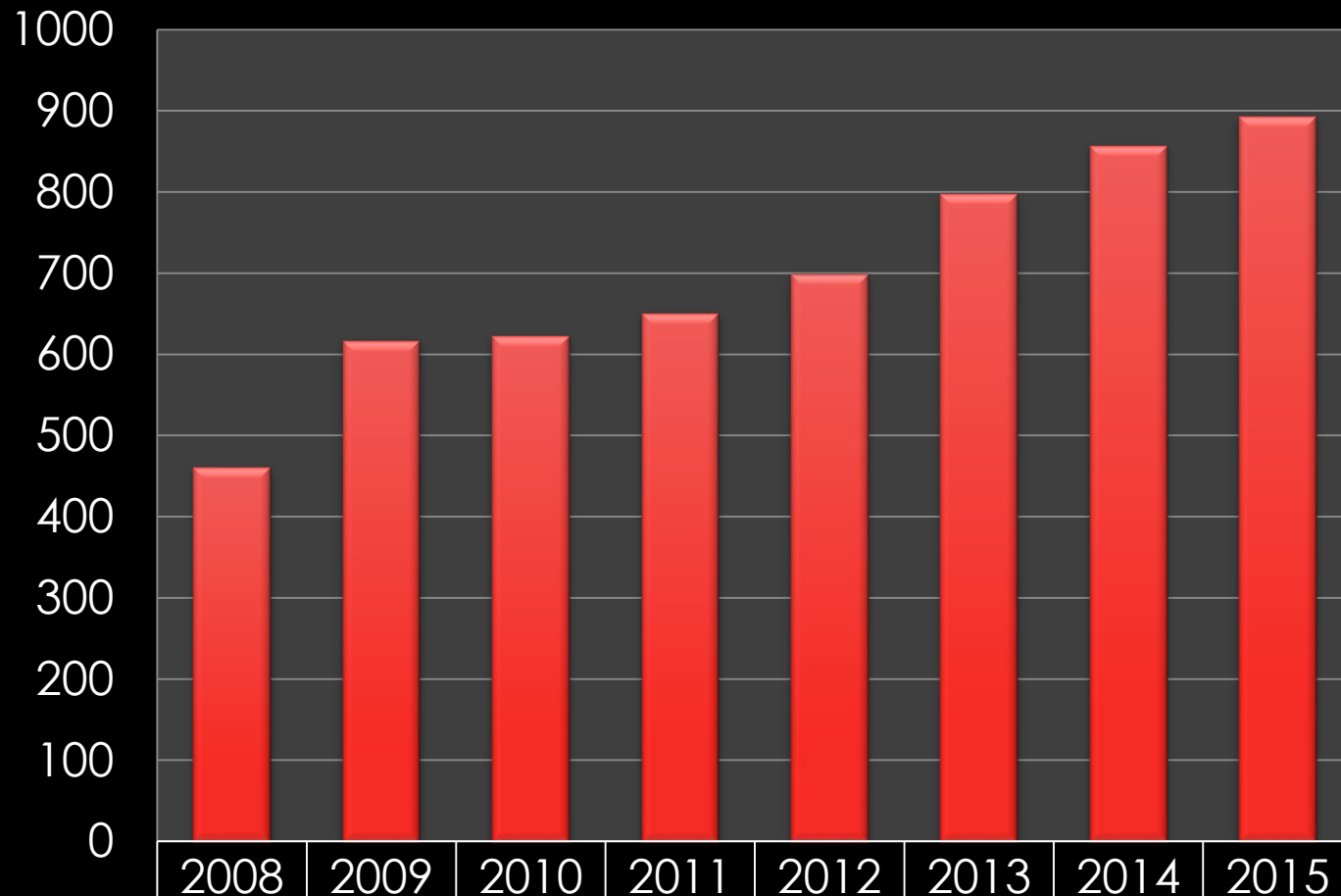

БЪЛГАРСКАТА ФИЛМОВА ИНДУСТРИЯ - ПРИРАСТ(2015/2008) - СОФИЯ, В %

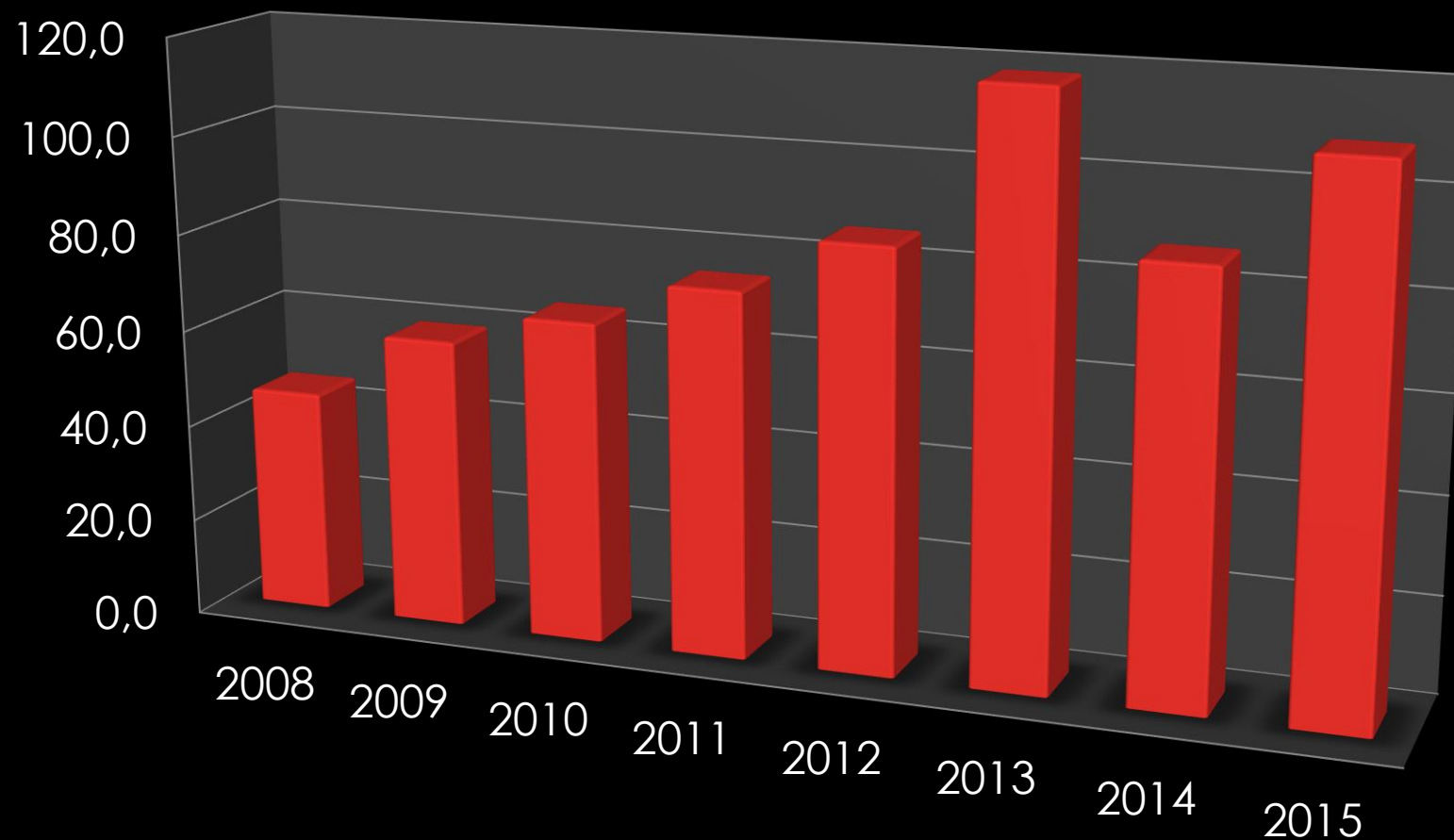

ОРГАНИЗАЦИИ ВЪВ ФИЛМОВАТА ИНДУСТРИЯ, БЪЛГАРИЯ/СОФИЯ, /2008-2015/

■ Филмовата индустрия -
организации

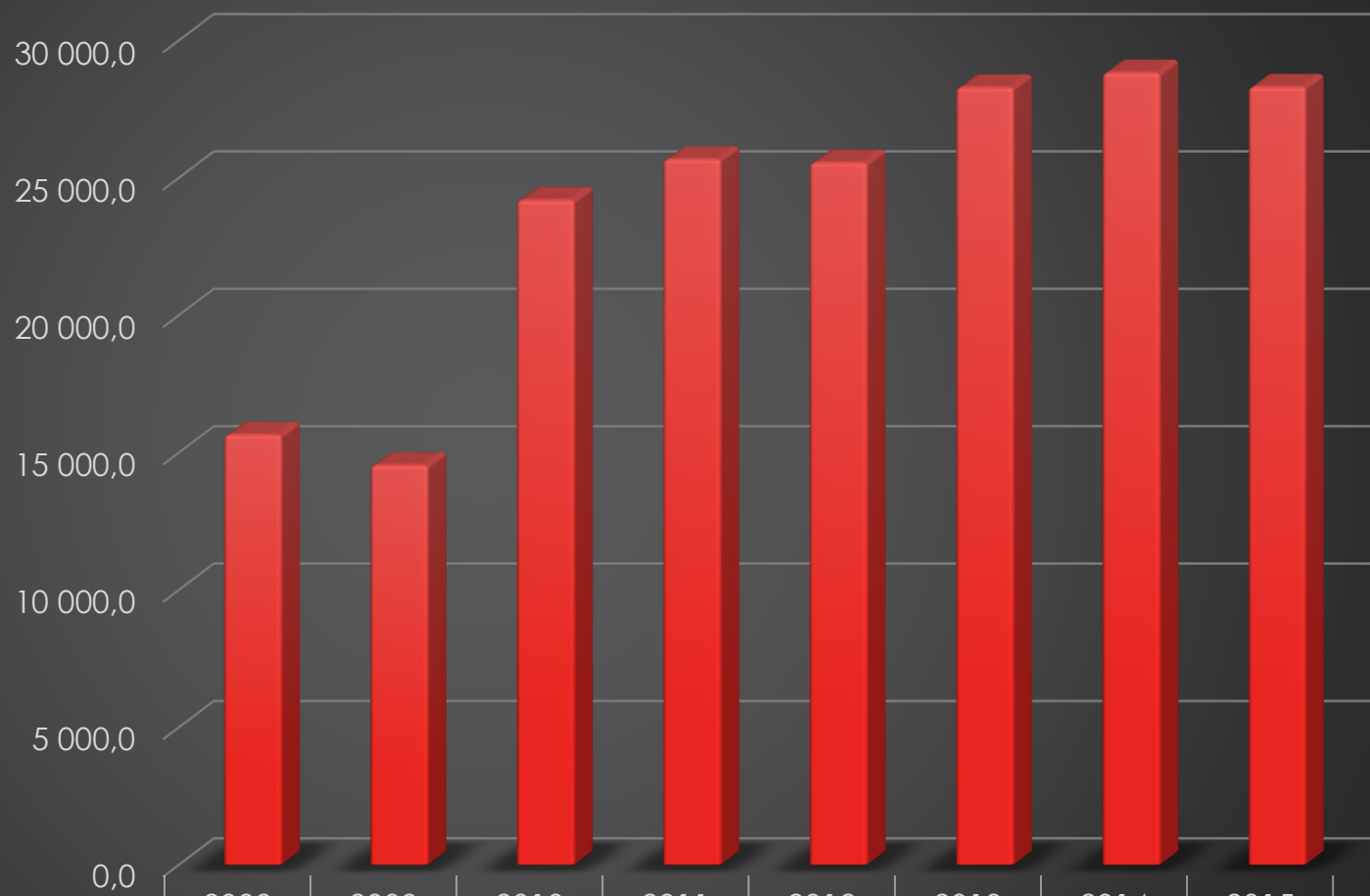
ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ - ДЯЛ НА ФИЛМОВАТА ИНДУСТРИЯ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА, МЛН. ЛВ.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
■ добавена стойност	45,9	59,6	66,1	75,1	86,3	118,5	87,4	109,1

ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ- ФИЛМОВА ИНДУСТРИЯ/2008-201/, БЪЛГАРИЯ/СОФИЯ, МЛН. ЕВРО

Преки чуждестранни инвестиции

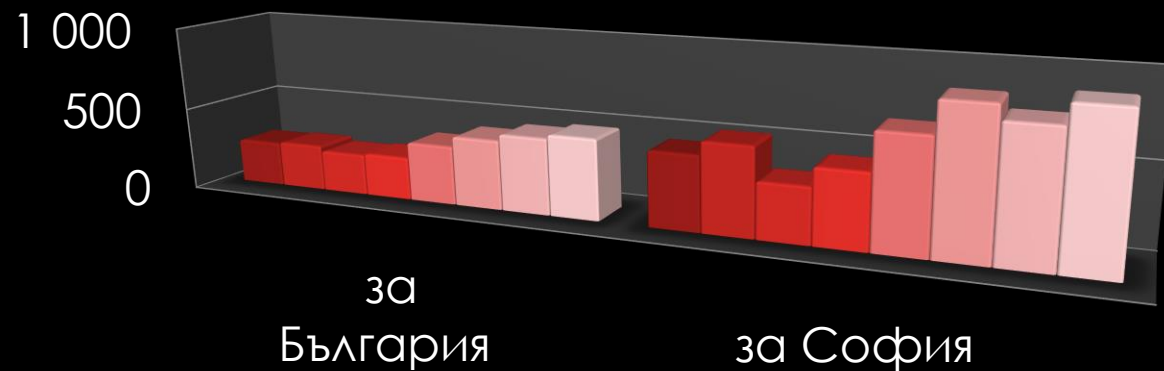

■ Преки чуждестранни инвестиции	15 646,2	14 541,4	24 189,5	25 676,3	25 549,8	28 290,7	28 828,2	28 309,1
---------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ДОМАКИНСКИ БЮДЖЕТИ

Изкуства, културни и творчески
индустрии, културно наследство и
културен туризъм /2008-2015 г./

ПАРИЧЕН РАЗХОД НА ДОМАКИНСТВОТА/ИЗКУСТВА, КУЛТУРНИ И ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ, СРЕДНО ЗА ДОМАКИНСТВО, 2008-2015 Г., В ЛЕВА

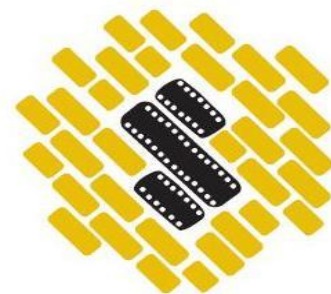

	за България	за София
■ 2008	269	450
■ 2009	277	530
■ 2010	249	334
■ 2011	259	445
■ 2012	357	670
■ 2013	421	857
■ 2014	461	771
■ 2015	486	887

ЕВРОПЕЙСКО НИВО - ФИНАНСИРАНЕ

- 270 фонда – 35 държави – между 2010-2014
- 2,53 млрд. евро – годишно финансиране
- 2,41 млрд. евро – публично финансиране
- Активни всяка година – около 250 фонда
- 2014 – 19 наднационални, 63 национални, 167 регионални и общински , смесени и частни
- 74% публично финансиране

СОФИЯ ГРАД НА КИНОТО